

Gözləmə deyən şairin ruhuna

Müdrik bir deyim var. Yeni müdrikler deyiblər ki, "Dünya bir pəncərədir, hər gələn baxıb gedir". Bu mənada yaşadığım ömrə kəsiyində bu pəncərə dünyadan baxıb gedənləri görə-görə deyilən fikri dəqiqliyinə bir daha əmin oldum və gördüm ki, bu pəncərədən elə belə baxanlar da oldu, baxıb nəyisə görzünə köçürənlər də, baxıb əl eləyən də, baxıb bu dünyaya sözünü deyənlər də oldular. Hə, həmin olaların çeşidini, sırasını incələmək, onları qruplara bölmək, ya da hansısa zümrəyə bölmək fikrindən çox-çox uzağam. İndiki anda bu pəncərə dünyadan baxanların sırasında özəl yeri olan söz adamlarından danışmaq, onların ruhunu şad etmək, haqq-sayılarını dilə getirmədi niyyətim. Elə bu istəklə də kökləmişəm.

Hə, mənə kökləyen "Gözləmə"dir! Niye gözləmeyim? Ümumiyyətə, niye ümidi olum. Elə siz özünüz də niye gözləməyəsiniz? Niye ümidi olasınız?

Bu suallar ritorik görünüre biler. Hətta suallara görə doqquz düzən də, məni qınayan da tapila biler. İndiki anda bu cür yanaşmalar mənim üçün heç bir məna kəsb etmir. Ona görə ki, içimə, ruhuma hakim olan BİR GÖZLƏMƏ VAR! Bax mən o böyük hərflərlə yazdım bütün varlığımı hakim olan Gözləmə-ni çözməyə çalışıram.

Öncədən deyim ki, bu yazı kitab rəfimdə avtoqrafla yer almış bir kitabından qaynaqlandı. Kitabı məne 2012-ci ilin may ayının 21-də müəllif avtoqrafla bağışlayıb. Və kitabda böyük, klassik şairimiz Mirzə Ələkbər Sabirinin 125 illiyinə həsr olunub. "Gözləmə" adlanan bu kitab 61 sehifəlik bir poemadan ibarətdi. Kitaba ön söz yazmış Fariz Çobanoğlu vurğulayır ki, bu kitabda müəllif böyük Sabirin ruhuna köklənərək cəmiyyətdə baş verənləri qamçılardır, haqsızlıqlara, laqeydiliklərə əsusən edir. Fariz bəy onu da vurğulayır ki, müəllif nə qədər aqressiv olsa da,

ümidsiz deyil. Nə vaxtsa haqqın, ədalətin yerini tutacağına əmindir, ümidi-lidir.

Bax, mən bu ön sözün yaratdığı assosiasiyanı, poemani oxuduqca təkrar-tekrar hiss etdim, duydum. Elə poemanın ilk misralarından başlayan həmin o aqressivlik fəsildən-fəsilə

çəkliyi ilə yanaşı bədii gerçəkliyin də dayandığını, bir araya gəldiyini izlədim. Və açığı deyim ki, elə poemanın birinci hissəsində əmin oldum ki, şair bu əsərini Mirzə Ələkbər Sabirə çox böyük sevgiyle xitab edib. Çünkü şair ittihamları sadə, amma çox kəskindir. O, sənki yazdığını misralarla zamanın,

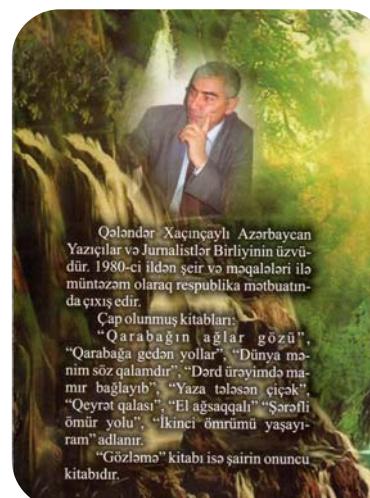
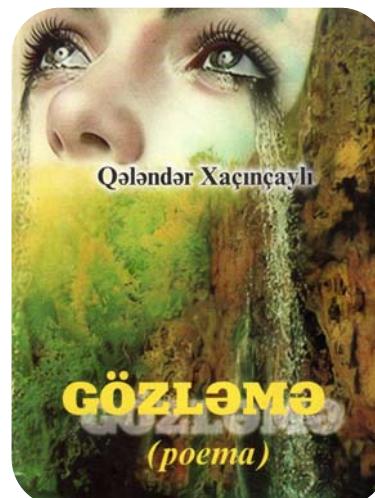
həm də poeziya ilə də məşgül olur. Bir qələm adamı olaraq həmişə tələsən, hətta etdiyi söhbətlərdə də çılgınlığını gizlətmeyən Qələndər özünün bütün yaradıcılığında bir məqəmən, bir məramı həmişə öndə saxladı. Bele ki, onun qələmi, ehtiyacıları, problemləri, təbii ki, bir də yurd nisgiliyi həmişə tüstü qabardırdı. Bunlar isə insanın normal həyatı üçün əsas şərtlərdir. Çox təessüf ki, Qələndər Xaçınçaylıya Qarabağın azadlığını, qələbe sevincini yaşamaq nəsib olmadı. Amma onun xatirəsi, onun özü-nəməxsus istiqanlığı tanıyanlarının, oxucularının yaddaşına köcdü. Məhz bu mənada indi size təqdim etdiyim "Gözləmə" kitabı həm də Qələndər Xaçınçaylinin bir insan kimi, bir vətəndaş kimi özəl obrazının da təsviri-di. O, gözləmədiklərinə həmişə gözləmə ümidi ilə yanaşıbdır. Elə bu kitabın özündə də gözləmə deyə-deyə o əslində vətenin bütövləşəcəyi günü, yurda dönüş anını, böyük qayıdışı və nehayət özümüzün özümüzə döñecəyimizi bildirdi və buna inanrırdı. Sadəcə olaraq bu prosesin, yeni bili-diklərinin süretləndirmək üçün poetik təpki ilə bizi daha süretli hərkətə, fəaliyyətə kökləyirdi. Bu da o deməkdir ki, "Gözləmə!" - deyən şair əslində həm də "Gözlə!" - deyirdi.

... Bəli, əvvəldə dedim ki, bu dünya bir pəncərədi. Sonda isə xatırlatmaq istəyirəm ki:

*Bu qala bizim qala,
Həmişə bizim qala.
Tikmədim özüm qalam,
Tikdim ki, izim qala.*

Böyük və dünya şöhrətli alimimiz Xudu Məmmədova məxsus olan bu möhtəşəm bayatını ona görə xüsusi olaraq yazının sonunda dile getirdim ki, mərhum Qələndər Xaçınçaylinin ruhu şad olmaqla həm də bilsin ki, onun sözü, onun misraları dünya adlı qalanın yeqin ki, kərpiclərindən birlidir.

Əbülfət



damarlarımızdakı qan kimi gah təzyiqi yüksəlir, gah da aşağı düşür. Bir cive sütunu kimi görünür, yüksəlşir, eniş, dayanma və təbii ki, müəllifin gerçəkliliklərə, ətrafa, bir də özünü özüne ünvanlanan kəskin sualları. Şair yazar:

*Dərdi saçlarında ağarmayırsa,
Yanıb kösəv kimi qaralmayırsa,
Solub yarpaq-yarpaq saralmayırsa,
Bu küpə başlardan hörmət gözləmə,
Bir vəfa gözləmə, mürvət gözləmə.*

*Ana fəryadını, qəmi görmürsə,
Körpa gözlerindən nəmi silmirsə,
Kürsüdən, saraydan enib gəlmirsə,
Bu küpə başlardan hörmət gözləmə,
Bir vəfa gözləmə, mürvət gözləmə.*

Bax, belecə başlayır gözləmə deyən şairin təsviri, tərənnümü və bir də qamçılaması. Bir oxucu olaraq mən misraların arasında həyat ger-

günün nöqsanlarını, eyriliklərini, kəm-kəsirini birbaşa göstərir, onların altını qaralayırlar diqqətə çatdırmaq üçün, tanıtmaq üçün. Məsələn:

*Vətəndən vətəndaş səsi gəlmirsə,
Üzeyir yurduna gedə bilmirsə,
Bu yolda bir məmur gedib ölmürsə.
Bu cür övladlardan əsgər gözləmə,
Bələ dəmirçidən misgər gözləmə.*

Və yaxud:

*Babası yaşında düşüb sevdaya,
Gözləmir nə ismət, nə abır, haya.
Yaradın beləsin sən ey xudayar,
Bələ ağaclarдан nəsə gözləmə,
Bir gün aç qalsan da heç nə istəmə.*

Mən "Gözləmə" kitabının müəllifi-ni bir həmkar olaraq "Ədalet" qəzetində tanıdım və bildim ki, Qarabağda, Ağdamda doğulan Qələndər Xaçınçaylı tekce publisistika ilə deyil,